

Izhaja

vsako sredo in vsak petek.

Dopisi naj se frankujejo in pošljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXX.

Celovec, 28. rožnika 1911.

Št. 34.

Občni zbor Zadružne zveze v Ljubljani.

Dne 19. junija se je vršil v Ljubljani občni zbor »Zadružne zveze«. V teku kratkih let se je ta socialni organizem razvil v velikansko gospodarsko moč. Zveza šteje koncem leta 1910. na Kranjskem 162 posojilnic, 29 kmetijskih in konzumnih društev, 12 strojnih zadrug, 43 mlekar, 29 živinorejskih zadrug, 3 vinarske, 3 stavbinske zadruge, 10 obrtnih, 3 druge in 2 osrednji zadruge. Na Štajerskem 89 posojilnic, 6 kmetijskih društev, 7 drugih zadrug; na Koroškem 30 posojilnic in 3 druge zadruge; na Goriškem 10, v Trstu 6 zadrug; v Istri 43 posojilnic, 46 kmetijskih društev in 6 raznih zadrug; v Dalmaciji 57 posojilnic, 6 konzumnih društev in 7 raznih zadrug. Vseh vkup 608 zadrug!

Iz računskega zaključka povzamemo, da se je celokupni promet povzpela do velikanske vsote 116 milijonov kron! Deleži so znašali koncem leta 1910. 329.574 K, jamstveni znesek pa 2.019.200 K. Pregled prometa kaže veselo dejstvo, da je od l. 1906. služilo čisto že 19.579 K, l. 1910. pa je bilo čistega dobička že 68.594 K, in ker se ves dobiček da v rezervni fond, se je ta dvignil na 100.000 K.

Pri zborovanju je opozarjal predsednik dr. Krek na velevažna vprašanja: V ljudstvu se je v izvanredni meri vzbudil zmisel za potrebo melioracij in v te melioracije se porabi silno veliko denarja. Vrhutega so se dogodile po drugod razne nezgode, ki so v ljudeh vzbudile veliko nezaupnost. Zadružna zveza pa se zaveda svoje moči, ker ima za seboj vse ljudstvo. Denarni promet se mora osredotočiti, sicer ni mogoč pregled, ki je potreben, da se more vsaka zadruga nadzorovati. Zveza mora tudi poskrbeti, da si pridriži pri sedanjem prometu vsaj 2 milijona kron razpoložljivega denarja, samo tako nas uče sedanje izkušnje, da si mora vsaka posojilnica pridržati vsaj 20% kapitala, da ž njim lahko razpolaga. To zdaj ni tako, in odtod so nastale hude težkoče.

Potem se mora naglašati, da nikdar ne sme z denarjem razpolagati v kaki posojilnici posamezni odbornik; kjer ni ljudi za to, naj se posojilnice ne ustanavljajo in ustanovljene naj prenehajo. Podomače se ne sme delati. Kjer se ima glavnega uradnika,

ta ne sme biti popolnoma odvisen le od predsednika. Nedopustno je, da se sestavljanje bilance izročuje zasebnim uradnikom; kjer je treba, naj se to delo izroči revizorjem. Občni zbori morajo določiti mejo, katere odbor pri dovoljevanju posojil ne sme prekoračiti; za višja posojila je treba pritegniti tudi nadzorništvo.

Rajfeizenovke je treba tudi svariti, naj svojega premoženja ne nalagajo v nepremičninah; če se že kaj kupi, naj se kupi le z vednostjo najširše javnosti. Posojilnice si naj tudi ne napravljajo društvenih domov, po katerih lahko pridejo v največje zadrege. Denar se naj sploh ne nalaga tako, da bi ga bilo težko realizovati.

Zveza si je prizadevala pri avstro-ogrski banki, da bi ta eskomptirala menice včlanjenih posojilnic; avstro-ogrška banka ima na Ogrskem tako posojenih 30 milijon. kron. Razmere so tam dosti slabše kakor pri nas, a dozdej ni bilo mogoče kaj doseči. Mi od banke nimamo nobene koristi, zato pa ne bodo naši poslanci za podaljšanje bančnega privilegija glasovali, dokler si ne priborimo svojih pravic. Našim zadrugam naj pride bančni kredit ravno tako v prid, kakor ogrskim.

Dr. Krek še naglašja, da se ljudje v mnogih slučajih pismeno obračajo nanj kot na predsednika. Predsednik Zveze je pa le njen izvršujoči organ in ne sme iz prijateljstva več storiti za enega, kakor za drugega.

Dr. Evgen Lampe je naglašal, da mora biti zadružništvo avtonomno, vendar je pa dolžnost države in dežele, da ga podpirate. Opravičeno je, da dežela dá primeren del svojega premoženja zadrugam na razpolago, a zadružništvo mora biti uravnano, da se mu sme zaupati. Kranjska dežela je hotela javnost prepričati, da je zadružništvo zaupanja vredno in s tem je veliko storila za zadrugo.

Revizor splošne Zadružne zveze Řiha (Dunaj) poroča, da je Zvezo revidiral in da mora konstatirati: Zadružna zveza šteje med najlepše, odbor in nadzorništvo sta v polni meri storila svojo dolžnost!

Za načelstvo poroča gospod ravnatelj Traven, da so se po raznih kronovinah ustanovili podobori, ki so centrali odvzeli del poslov, ki so skrbeli za zadostno revizijo, obenem pa še služili raznim socialnim potrebam. Ker se je minulo leto več denarja dvigalo, kakor vlagalo, so se morali krediti omejiti in posojilnicam se je naročilo,

naj za nekaj časa ne dovoljujejo večjih posojil, na vknjižbo pa se zdaj naj denarja sploh ne posojuje. Odkar dežela za Zvezo jamči, je dobila Zveza velik ugled. Popred so jo postrani gledali, zdaj pa se ji zaupa; ta moralna opora je silno veliko vredna.

Delokrog Zveze je postal prevelik, zato se bodo ustanovile po raznih deželah samostojne zveze, denarno središče pa ostane Ljubljana. Ker je zdaj preveč denarja vknjiženega in premalo denarja na razpolago osebne mu kreditu, naj se hipoteke konvertirajo; v ta namen se je ustanovila Posojilnica kmečkih občin.

Posojilnice naj skrbje za razpoložljiv denar tudi iz tega razloga, ker letos prihaja iz Amerike manj denarja in je ponekod bilo treba v Ameriko odtod poslati večjih vsot. Zveza mora tudi zahtevati, da se ji v jeseni točno plačajo obresti denarja, ki ga ima razposojenega. Doslej so se obresti računov pripisovale, zdaj pa se morajo v gotovini plačevati, da se dobi dosti sredstev za tekoče potrebe. Vsako naročilo denarja mora biti podpisano od dveh odbornikov dotične posojilnice, na brzojavna naročila se ne bo odgovarjalo, ker brzojavi lahko vsakdo.

Kredit posameznim posojilnicam se dovoli navadno le do 50.000 K; v izjemnih slučajih se zviša do 100.000 K. Da zamore Zveza točno delati, naj ji posojilnice račune takoj potrjujejo.

Med slučajnostmi poroča še dr. Krek, da se stranka trudi, vzgojiti za zadružno delo primernih moči — iz ljudstva, a da zdaj se duhovnikov še ne more pogrešati. Duhovnik mora sodelovati, ker drugih ljudi še ni, stvar pa napreduje. V državnem zboru so se dogovorili poslanci vseh narodnosti in so stopili k nadškofu dr. Naglu ter k papeževemu poslaniku. Za južne dežele se je posebno potrudil knez in škof ljubljanski.

Proti nasprotnim zadrugam naj se ne nastopa v javnosti; manj ko se o zadrugah piše po listih, boljše je; zadruge so v tem podobne dekletom, čim boljše so, tem manj se sme o njih vedeti!

Dnevne novice in dopisi.

Marijanišče v Celovcu. Stariše še enkrat opozarjamo, naj ne zamudijo vložiti prošenj za sprejem svojih sinov v kn. šk. Marijanišče vsaj do 8. julija t. l.! Na zapoznele prošnje se vodstvu ni treba ozirati. Natančneje podatke najde vsak v predzadnji številki »Mira«.

Podlistek.

Črtice iz zgodovine koroškega šolstva.

(Piše D.)

V.

Šola v Železni Kaplji leta 1864.

»Učiteljski Tovariš« leta 1864., str. 271., poroča iz Železne Kaplje: »Pretečeni mesec so bili na potovanji pri nas neki prečastiti gospod iz Kranjskega, in pri tej priliki so tudi popraševali marsikaj o naši šoli, in med drugim tudi, kako se v šoli poučuje, ali po slovenski, ali po nemški, — in glejte, nekdo jim odgovori, da se v naši šoli poučuje čisto po nemški, in da se slovenščina le posebej uči. — Tak odgovor pa moramo

očitno popraviti in reči, da ni tako. V kapljiški šoli se uči v prvem razredu prvo leto po slovenski prav govoriti, potem pisati in brati obenem; drugo šolsko leto se uče učenci dalje po slovenski brati in spisovati, in šele v četrtem mesecu tega leta, začnejo tudi nemški brati in pisati, zato ker so med njimi tudi nekteri Nemci (letos so bili štirje med petdesetimi.) Tudi števili se po slovenski, po nemški pa le toliko, da nemški učenci ne zaostajajo. V cerkvi molijo učenci po slovenski, pojejo pa po nemški, seveda, ker jih prvi učitelj po nemški poučuje. — Drugič so milostljivi gospod vprašali, če ljudje ne tirjajo, da bi se v šoli po slovenski poučevalo. Odgovorilo se jim je tudi, da želé, da kmetje tirjajo le nemščino. To tudi ni res. Kapljanski farmani sploh želé, da bi se izobraževal domači slovenski jezik; to so pokazali s pismeno prošnjo, ki so jo lani pozimi izročili gospodu fajmoštru, v kateri so

prosili, da bi se v drugem tečaju šolskega leta tudi bolj pazilo na slovenski jezik. — Resnica: čez vse!»

Iz tega dopisa vidimo, kako presneto pravični smo bili proti Nemcem, da je učitelj zaradi štirih nemških otrok izmed petdeseterih že silil z nemščino. Od še žive priče izvemo, da so imeli kapeljski Slovenci takrat svojo »Čitalnico« izven trga v gostilni nekega krojača, kjer so se zbirali in brali slovenske časopise. Nemci pa so imeli v trgu svoje bralno društvo. Eden izmed učiteljev je bil vnet Slovenec in je s kaplanom sodeloval za narodno probujo ljudstva. Ta gospod učitelj še živi in bo nam mogoče še pojasnil marsikatero temno točko v zgodovini koroškega šolstva. Ostal je, kar je bil nekda — dober Slovenec.

Deželni kulturni svet vprašamo, ali je dovoljeno, da je delala **pliberška kmetijska podružnica** propagando za Schumyja s tem, da je dala po Pliberku nabiti 9 Schumyjevih plakatov, na katerih je bil sedeminštiridesetkrat vtisnjen pečat z besedilom: »Der k. k. Landwirtschaftsgesellschaft für Kärnten Gauverein Bleiburg.« Ali se deželni kulturni svet in g. Schumy še upata tajiti, da se v kmetijskih podružnicah ne dela nemškonacionalna politika? Odgovorite, ako imate čisto vest!

C. kr. deželni šolski svet priredi od 16. avgusta do 23. septembra t. l. na kmetijski šoli Litzlhof, kmetijski nadaljevalni tečaj za ljudskošolske učitelje. Naloga tečaja je, da dobimo na Koroškem v novodobnem kmetijstvu dobro izšolane učitelje za kmetijski nadaljevalni pouk, ki se ima v bližnji dobi reorganizirati. Tečaja se bode moglo udeležiti 20 do 22 učiteljev, in jako radovedni smo, koliko bo med njimi Slovencev, ki edini uživajo zaupanje med slovenskim ljudstvom in obvladajo pismeni slovenski jezik tako, da so zmožni predavati o kmetijstvu v poštenu slovenščini, ki se ne skrega v vsakem stavku s slovensko slovnico, kakor smo to navajeni pri gosp. Schumyju. Slovenski učitelji, zglasite se torej za ta tečaj in sporočite nam to, da bomo pozneje mogli kontrolirati nepristranost našega c. kr. dež. šolskega sveta, s katero se tako rad postavlja. Naši nemško-nacionalni gospodi je treba povsod natančno gledati na prste, ker jo bomo samo na ta način prisilili, da se bo spomnila, da smo koroški Slovenci popolnoma enakopravni državljani. Bodimo delavni!

Promocija. V petek, dne 23. t. m. je bil promoviran na graškem vseučilišču g. cand. iur. Ivo Česnik, starešina »Zarje«, za doktorja prava. Iskreno čestitamo!

Otoče v plamenu. V petek po 11. uri dopoldne je naznanil požarni čuvaj v stolpu celovške župne cerkve z dvema streloma, da gori v celovski okolici. Iz vasi Otoče se je valil gost dim, ki je bil vedno močnejši, videl se je tudi plamen. Predno so mogli prihiteti ognjegasci na pomoč, so že gorele prve z deskami pokrite hiše. Nato, da pogase požar, niti misliti ni bilo mogoče, ker se je požar preveč razširil, zato so se omejili zgolj na to, da omeje požar, a niti to ni bilo mogoče, ker je primanjkovalo vode. Ogenj se je zanetil v malem lesenem poslopju posestnika vulgo Magdalenc, a predno so ga opazili, sta že pričela goreti hlev in hiša. Požar se je hitro širil, ker so bila krita poslopja z deskami, ki so bile popolnoma izsušene. Vetra sicer ni bilo, a kljub temu so se vnela tudi poslopja posestnikov Zweifel, Wunder, Schuster in Room. Vsa vas je bila v plamenu in dimu, vročina strašna. Ognjegasci so zato le s težavo delali. Prizadeti posetniki in njih rodbine so izgubili vse. Žalostno so stali in jokali, ko jim je uničeval požar njih domove. Živina v gorečih hlevih je grozno rjula, a vse niso mogli rešiti. Več prešičev, ki so jih rešili, je bežalo nazaj v svinjake, kjer so zgoreli. Škoda je tem večja, ker so zgorela tudi gospodarska poslopja in so uničeni poljedelski stroji. Veliko škodo so napravili tudi radovedneži, ki so drli kar čez polje gledati požar.

Slovensko koroško učiteljstvo je naši nemško nacionalni gospodi v c. kr. deželnem šolskem svetu trn v peti, kajti ta jara gospoda pač dobro vé, da tam, kjer dela slovenski učitelj, nemščurško-nemškonacionalni plevel ne najde ugodnih tal za svoj razvoj. Radi tega tudi ta sovražnost in srd proti slovenskemu učiteljstvu, ki ima za seboj pošteno slovensko ljudstvo in ne kakor nemščurski učitelji, ki imajo za seboj samo — seveda nepristranske — c. kr. šolske oblasti, nemško nacionalno gospodo in šnop-sarje. Na vse mogoče načine skušajo nemški nacionalci doseči, da bi slovenski učitelji postali nemščurji ali pa zapustili — Koroško. Cele strani bi lahko napisali s krivicami, katere mora trpeti slovensko učiteljstvo vsled pristranosti naših, seveda zmiraj in povsod »nepristranskih« c. kr. oblasti; toda to prihranimo za oni čas, ko bomo pred širšim kulturnim svetom razkrijli nekulturnost naših nemško nacionalnih »kulturträgerjev« (kulturonoscev) v avstrijski Turčiji. Za danes kličemo nemškim na-

cionalcem samo: Roke proč od slovenskega koroškega učiteljstva! Enkrat za vselej bode povedano, da bomo na vsako preganjanje slovenskega učiteljstva odgovorili s tem, da bomo brezobzirno priobčevali vse tiste slavne čine nemščurskih in nemškonacionalnih učiteljev, o katerih smo dosedaj iz — mnogokrat prevelike — obzirnosti še molčali. Na nemško nacionalni gospodi in njihovih listih je torej, da nas ne prisilijo do te vrste silobrana, v katerem se bomo po potrebi poslužili tudi državnega zbora. Oko za oko, zob za zob!

V c. kr. davčnem uradu v Pliberku služi nekaj časa sem kot uradnik mlad nemški petelinček, ki zgubi skoraj vso svojo boro nemško pamet, če sliši slovensko besedo. Ni še dolgo od tega, kar je ozmerjal slovenskega župana, ki mu ni hotel odgovarjati nemško, z besedami: »Verdammtter Windischer« (proklet bindišar). Za te svoje besede bo ta čudni zastopnik kulture in omike nemškega »Edelvolka« sicer že dobil zaslužen plačilo, toda c. kr. finančno oblast pozivljamo, da prestavi takoj iz slovenskega okraja človeka, ki je vsled neznanja slovenskega jezika in neverjetne nemške zagrizenosti med nami popolnoma nevzdržljiv. Najmanj, kar moramo od »c. kr.« uradnikov zahtevati, je, da znajo slovensko vsaj toliko da se moremo z njimi zgovoriti, ako imamo v uradu kaj opraviti; da bi pa tudi z našim denarjem plačani ljudje nadomestovali neznanje slovenskega jezika z zmerjanjem poštenega slovenskega ljudstva, presega tudi že meje neizmerne in neskončne slovenske potrpežljivosti. Mi se samo zavoljo slovenskega jezika nezmožnih uradnikov ne bomo učili nemško, ampak se bodo morali že oni učiti slovensko, ako bodo hoteli ostati med nami. Sploh je pa to znak popolnega pomanjkanja pravnega čuta in dostojnosti, ako hočejo služiti med nami taki c. kr. uradniki, ki so našega jezika popolnoma nezmožni. Kje ostane toliko hvaljeni pravni čut nemškega »kulturnega naroda«?

Brnca. (Volitve). To je bil dan 20. junij! Kar na vse zgodaj so mrgoleli po naši vasi in okolici avtomobili okol in lovili volilce za Angererja, kakor hudič duše! Kteri je le hotel, se je lahko prav po »nobel« fural k volitvi. Kdo bi mislil, da se bodo po naše kmečke in delavske glasove še v avtomobilnih vozilih! Seveda so se jih naši volilci tudi posluževali, a slava jim, kateri so značajni, niso vzlic avtomobilov oddali svoje glasove Angererju. Mislili so pač avtomobilisti, da bodo vse svoje »kunde« naravnost Angererju v žrelo zafurali! Nekega posestnika, ki so ga tudi nabasali na svoj furberk, so sredi pota izvagonirali, ker je rekel, da se bo pač peljal, a vendar ne bo Angererja volil. Kako so znali našinci disciplino držati, kaže jasno izid volitev. — Bolj žalostno so se pač držali naši sosedje onstran Zile: pod Vetrovom, v Sabuščah in Rogajah. Ti so čudni ljudje. Mislijo, ker spadajo pod mesto Beljak, da so že pristni Nemci, ki so naravnost prileteli iz tevtoburškega gozda! Posestnik v Toplicah stotnik v pokoju Teppner in dolgi forštnar Seierle sta jih že pred glavnimi volitvami obdelovala in se jim lagala, da je Angerer menda »čudno pobožen mož«! Najbrže bo še enkrat svetnik postal (so si mislili poslušalci). Volilci omenjenih vasi pa so seveda vse to požrli in se še veselili, da jih tako visoki gospodje počastijo! Navlekli so jih pod Vetrovom skupaj kakor mesar tele, in, ker enkrat niso mogli vseh na avtomobil nabasati, so morali dvakrat priti po nje. Seveda so med tem ostali imeli angelje varuhe okrog sebe, da se ne bi morda kateri izgubil. Može, kdaj bode vendar v tem oziru k pameti prišli? Vas ni sram, da za eno avtomobilsko vožnjo prodajate svoje prepričanje? Berite vendar kak slovenski časnik in se boste prepričali, kdo ima prav! Že pri ljudskem štetju se skoraj nobeden izmed vas ni upal vpisati se za Slovence, ko vendar še večinoma pridno nemški ne znate! Pamet, može, pamet!

Beljak. (Pridno je agitiral), kakor se nam poroča, za velenemca in verodpadnika Angererja tudi naš cerkveni ključar, svečar in gostilničar »Tostenwirt« Krizant Rainier, ki se sicer tudi krajcerjev Slovencev ne brani posebno. Gvišno bo od zanjprej sveče in vino le luterancem in vsenemcem prodajal! Mi Slovenci mu jih

privoščimo in se mu nikakor ne vsiljujemo!

Suha. (Naš učitelj, g. Pečnik), o katerem smo dosedaj mislili, da ni pristajaš nemško nacionalne stranke, je šele v zadnjem času pokazal, da je ognjevit pristajaš velikega koritarja in nemščurja Schumyja. Na binkoštni ponedeljek je celo v Libeliče prišel za njim ter se sam postavljaj zanj. Ko je kandidat nemško nacionalne gospode moral pobrati svoja šila in kopita, ga je seveda zopet spremljal g. učitelj Pečnik. G. učitelj naj pomisli, da živi med slovenskim ljudstvom, kateremu ni nič kaj mar za nemško nacionalno gospodo in njene ljudi. Star slovenski pregovor pa pravi: »Povej mi, s kom se družiš, in povedal ti bom, kakšen človek da si.« G. učitelj, krenite nazaj, kajti žal nam je, da moramo Vas videti na tej poti! Ostanimo dobri prijatelji!

V e č k m e t o v .

Vodja c. kr. okrajnega sodišča v Pliberku se v svoji preveliki ljubezni do svojih nemških in nemščurskih znancev izpozablja celo tako daleč, da jim izdaja uradne tajnosti. Za sedaj enkrat ga opozarjamo, da se podaja s tem na jako nevarno pot, na kateri se zna ponesrečiti.

Vovbre. (Iz Nageletovega kraja.) Poraženi smo Slovenci s pomočjo piva in cigar in — bodimo odkriti — po krivdi zaslepljenih mnogih naših kmetov, ki so se bal, da bodo hlapci v slučaju Eichove zmage že drugi dan začeli delati samo od šestih do šestih. Več »stebrov« naše slovenske stranke, prestrašenih po agrarnih agitatorjih, se je sramotno podrlo in šli so »mit fliegenden Fahnen« v tabor najhujših nasprotnikov; niso hoteli »postati sociji«, raje so »nacijem« k zmagi pomagali. Vedno so želeli, Nemcem enkrat nadoblast vzeti; zdaj, ko smo nacije imeli že na tleh, pa so jim sami dali nož v roke, da so naciji zaklali nas. Pokazali so s tem, da politično še niso zreli. Ali zaradi izvolitve Nageleta se svet še ne podere, in tudi velikovških Slovencev še ni konec! Koliko sodov Šternbirtovega piva je bilo popitega dne 20. junija zvečer po celem volilnem okraju? Pri nas v Vovbrah so pile z »belimi« možmi tudi »bele« babe in otroci, in eden agrarnih »Stimmvieh«-ov je zaklical: »Lej, kako je prav, da sem belo volil, zdaj bo vsaj dosti cigar!« Kako ganljivo je bilo videti, ko je baronov kočijaž pripeljal k volitvi 82letnega starčka, ki že več let v cerkev ne more več priti in ki ga bodo kmalu morali štirje možje na britof prinesti! Dobro mu diši tistih pet pakeljnov tobaka, ki jih je dobil že za prvo volitev. Svetujemo pa tistemu »agrarcu«, ki mu jih je kupil, da prihodnjič takim revežem, ki se morajo tako truditi, kaj več kot pet pakeljnov tobaka plača, drugače ga za to šmucarijo zatožimo! Priimek »Bauernverräther« (izdajalec kmetov), s katerim nas agrarci obkladajo, naj si pa tisti veliki agrarci na svoje čelo napiše, ki ima tuje delavce iz Ogrskega najete, ki za tri krone samo od šestih do šestih delajo in tako domače poljske delavce napeljuje dejansko k temu, kar socijem tako hudo zameri; povrhu pa dela še »ubogemu« baronu konkurenco, kateri daje poljskim delavcem za 1 krono manj na dan, po morajo delavci delati od petih zjutraj do sedmih zvečer.

Sv. Štefan pri Trušnjah. (Strah pred Grafenauerjem.) »Zu Hilfe, zu Hilfe, Grafenauer ist in Griffen!« Tako so v nedeljo dne 18. t. m. telegrafirali »agrarci« iz Vovber v Velikovec. In takoj je napregel Šternbirt 2 konja v veliki »omnibus« in se peljal v Št. Štefan, kjer je pobasal še v Vovbrah g. ierboltarja in še več takih veličin in šlo je galop proti Grebinju na Grafenauerja, kateri je tačas imenitno na Želinjah zboroval, kamor je prišel zavrženi gospod kolega Šumy s patentiranim učiteljem zgodovine ali lažnine Hornbognerjem ravnoprav h koncu shoda in razidu kmetov. Debelo so gledali zeleni generali z Nageletom vred v Grebinju, kje je njih strah Grafenauer; ko so zvedeli, da ni prav, dne 18. junija prvega aprila igrati, so jo tako, kakor so prej prigalopirali v Grebinj, spet odkurili nazaj proti Št. Štefanu, pustivši Djekše na stran, kjer je bil tak imeniten »Bezirksfeuerwehrtag« napovedan. In ko pridejo vsi zasopljani v Št. Štefan, pa niso mogli zborovanja motiti, ker je bil tam imeniten shod po § 2. V spodnji sobi so tulili in kričali in

Pijte samo „Tolstovrško slatino“

ki je edino slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislavoda. **Naroča se: Tolsti vrh, p. Guštanj, Koroško.**
Od vsakega zaboja plača podjetje 20 v. v društvene narodne namene, kamor naročnik določi.

razbijali in nas od ceste gor pri oknih noter zmerjali za »Bauernverrätherje«. Tako so Nagele, Šumy, Glančnik, Weiß et tutti quanti cel dan ubili. To je naredil strah pred Grafenauerjem!

Učitelj Unc v Podpeci, ki se je iz zavednega slovenskega učiteljskega bržkone radi polnega korita prelevil v strastnega nemčurja, se je posebno potrudil za svojega nemčurskega brata Schumyja ter pridno zahajal na njegove shode. Vzor-značaju Uncu priporočamo, naj se blagovoli čimprej spomniti na svoje razmerje do »Učiteljskega Domača v Celovcu kot dijak in na dolžnosti, katere ima še izpolniti vsaj proti temu društvu, ako že noče služiti svojemu narodu kot mož-značaj.

Pliberk. (Fijaker Eberwein) se je izkazal pri zadnjih državnozbornih volitvah strastnega nemčurja ter se je izpoznal celo tako daleč, da je dejansko napadel Slovenca in mu poškodoval obleko.

V podjunski dolini, zlasti v kotu proti Štajerski je bilo videti 23. junija zvečer precej kresov, katere so skoraj izključno prižgali slovenski kmečki ljudje po stari slovenski navadi. Da je prižiganje kresov ali kresovanje pravzaprav slovenska ali slovanska šega priča najbolj jasno to, da je bilo videti po celi nemški Labudski dolini cela dva kresa, in sicer enega na vrhu Gólice (Koralpe) in drugega v dolini proti Volšperku. Ta dva kresova so prižgali gotovo labudsko-dolinski nemški nacionalci in ne labudsko-dolinsko kmečko ljudstvo, kateremu prav nič mar ni za pretirani nemški nacionalizem. Ker so se torej nemški nacionalci polastili naše šege, našega običaja, moramo vsaj mi na meji nehati s kresovanjem na kresni večer ter prižigati svoje kresove samo na predvečer sv. Cirila in Metoda.

Akademija slovenskih bogoslovcev v Celovcu: II. tečaj 1. 1910/11. V drugem tečaju je štela »Akademija« 21 članov in sicer 20 Slovencev in 1 Poljak. Govornik in predmeti, o katerih so predavali, so bili sledeči: Tovarš A. Nagelschmied: »Prva otrokova vzgoja v družini«; tov. V. Razgoršek: »O gospodarskem vprašanju pri koroških Slovenceh«; tov. L. Božič: »O stanovanskem vprašanju delavskega ljudstva«; tov. F. Krašna: »O moči in vplivu judovstva v Avstro-Ogrski«; tov. A. Vauti: »Alkoholizem in duhovnik«; tov. L. Viternik: »O boju proti alkoholu«; tov. A. Intihar: »O lastnostih in delovanju duhovnika«; tov. B. Wölfel: »Verska šola in njeni nasprotniki«; tov. C. Kandut: »Ljubezen do rodne grude in naša mladina«; tovariš V. Malej: »O pomenu ljudskih vseučilišč na Danskem«; tov. J. Rauter: »O vzrokih izseljevanja iz Zilske doline«; tov. M. Kusterle: »Vpliv nedeljskega praznovanja v socialnem oziru«; tov. V. Brožek: »Motivi za socialno delo na Koroškem«. — Člani »Akademije« so bili vsi slovenski bogoslovci in so se udeleževali z zanimanjem akademskih ur. Po posameznih govorih je bila redno živahna debata. Posebno gre hvala pokrovitelju »Akademije« mil. g. prelatu dr. M. Ehrlichu, ki se je s toliko vnemo udeleževal vsakovrstnih razgovorov. Petje in tamburanje v akademjskih urah je oskrbel pevski oziroma tamburaški zbor. Kakor kažejo predavanja, je nudila »Akademija« članom dosti koristnega. Ker je članom na razpolago še bogata knjižnica, je vendar mogoče, da se pričujojo dobra materinščini, sicer ne najdejo nikjer opore. Bog naj blagoslovi trud in delo!

Književno društvo »Sv. Jeronima« v Zagrebu vabi k pristopu vse one koroške Slovence, ki se zanimajo za bratski nam hrvatski narod ter njegov jezik. Slično »Družbi sv. Moharja« podaja isto svojim članom letno po pet knjig različne vsebine, za kar plačujejo letniki po 1 K, do smrtniki enkrat za vselej po 10 K ob pristopu ter dodatno poštnino. — Poverjenik za Koroško je gospod Peregrin Vunček, Mohorjeva tiskarna, Celovec. — Čas letošnje prijave bo kmalu potekel, zato prosimo, da se hitro zglašite, kogar je volja pristopiti.

Cesarjev dan Avstrijskega mornariškega društva. Po sklepu damskega odbora Avstrijskega mornariškega društva se bodo dne 18. avgusta t. l. na rojstni dan Nj. Vel. cesarja, če mogoče v vseh mestih, letoviščih in kopališčih vršile prireditve z namenom, da se podprejo dobrodnele naprave društva. Ta namen se bo najprej dosegel, ako se povsod izrečejo dame pripravljene, da prevzamejo prodajo bonbonov na ulicah, trgih, v javnih lokalih in posebno pri slavnostih, prirejenih na čast Nj. Vel. Bonboni bodo okrašeni s podobo našega vladarja ter z znakom Avstrijskega mornariškega društva, odičenim s cesarsko krono. Obračamo se torej na vse, ki hočejo z dobrodnelnim činom završiti slavnostni dan, posebno pa na avstrijske dame z nujno prošnjo, da poskrbijo za pravočasno sestavitev lokalnih odborov, ki bodo potem prevzeli vodstvo prodaje in povabili v kraju prisotno mladino k udeležbi. — Dame in gospodje, ki so pripravljene sodelovati pri nameravani patriotični prireditvi, so naprošeni, da to javijo naj pozneje do 5. julija t. l. damskemu odboru, da bode zamogel v zahtevnem številu naročiti bonbone. Liste udeležnikov se bodo objavile. — Vse prijave in vprašanja naj se pošiljajo na »Damski odbor Avstrijskega mornariškega društva« na Dunaju, IX, Schwarzspanierstraße št. 15.

Darovi za »S. D. D.« Zadruga in posojilnica Sinčavas 30 K. — Nadalje čč. gg. duhovniki iz Kranjske: Jernej Podbevšek, Cerknica 2 K. — Adolf Knol, Kolovrat 5 K. — Ivan Mikš, Trstenik 3 K. — Hiersche Fr., Radeče 2 K. — Balt. Bartol, starosta ljubljanske škofije, Sodražica 2 K. — Anton Notar, Škofja Loka 10 K. — Nik. Križaj, Ovsiše 5 K. — Berlič, Steržaj, Kogovšek, Srednjavas 5 K. — Anton Mrkun, Homec, 2 K. — Prof. dr. Perné, Kranj 4 K. — Ratislav, Kranj 1 K. — Evgen Rakovec, Kranj 5 K. — Ivan Zupan, Hrenovice 7 K 89 v. — Jernej Pavlin, Cerknica 20 K. — Bodi tem potom izrečena vzornemu in požrtovalnemu duhovništvu kranjskemu iskrena zahvala, kakor tudi vsem drugim darovalcem. Upamo, da bomo imeli še večkrat priložnost zahvaliti se kranjski duhovščini za njihove darove koroškemu dijaštvu.

Raznoterosti.

Kovina, ki razširja mrzloti. »Petersburger Herald« poroča, da se je odkrila v hribovju Namangani nova tvarina, katere lastnosti so še bolj čudezne nego one radija. Leta 1906 je našel tam neki rudar nepoznano kovino temnorjave barve velike teže. Vzel je gotovo količino seboj v Moskvo, kjer je skušal ustanoviti družbo za izkoriščanje dotičnih kovinskih zakladov. Načrt pa ni vspel. Tvarino pa je dal preizkusiti v kemičnem laboratoriju. Komaj so jo postavili v dotiko z neko kislino, je kovina razširjala neznanski mrz. Skledica, v kateri se je nahajala tvarina, se je zdrobila na kosce. Poizkuse so ponovili v steklenih, porcelanastih in železnih posodah. Učinek je bil vedno isti. Posoda se je zdrobila na kose in tvarina je razširjala neznanski mrz ter se je spremenila v prah, kakor hitro je prišla v dotiko z dotično kislino. Kemiki so nato napravili poizkus z velikim kosom granita: tvarina ga je spravila v prah — brez detonacije in brez razvoja plinov. V dotiki z alkalijem je posoda izgubila 20 odstotkov svoje teže. Kemiki in najditelji so vzeli nato večjo množino te nove kovine in nadaljujejo poizkuse v inozemstvu. »Herald« zatrjuje, da smo na pragu novega senzacionalnega odkritja, sličnega radiju.

Oporoka na manšeti. Nedavno se je v nekem ogrskem mestu vršila zanimiva sodna razprava zaradi zapuščine. Dva mažarska gospoda sta se zatekla k sodišču, ker jima je neka gospodična, Ilonka Vardyss, odnesla dedščino. Stvar je bila sledeča. Gospod Kroney, star samec, je začel pred časom pogosto posečati neko prodajalno čevlje. Kupoval je čevlje, a ni jih mnogo ogledoval, temveč veliko bolj lepo prodajalko

Ilonko Vardyss, s katero se je mnogo razgovarjal in šalil. Prodajalka mu je nekega dne pripovedovala, kako ubožno živi in koliko se mora boriti za svoj obstanek. Stari Kroney jo je tolažil, da ji ni treba jadikovati, češ da ji bo itak zapustil vse svoje premoženje. Dekle se mu je nasmejala, ker ni verjela njegovim besedam. Drugi dan ji je Kroney zopet dejal, da ji bo zapustil vse svoje premoženje, a dekle mu ni verjelo. »Dobro,« je rekel Kroney, »imate košček čistega papirja?« — »Nimam.« — »Nič hudega; dajte mi tinto in pero.« Kroney je izvlekel svojo manšeto iz rokava ter napisal nanjo: »Imenujem za dedinjo vsega svojega imetja gdč. Ilonko Vardyss. Po moji smrti postane lastnica vsega mojega premoženja, mojega pohištva in srebrnine. 1. junij 1911. E. Kroney.« Ta nenavadni dokument je dal Kroney podpisati dvema pričama. Ko je odhajal Kroney iz trgovine, ni mislil, da ga bo kmalu dohitela smrt. Ko se je vračal domov, opazil je, da drvi proti njemu avtomobil. Hotel se mu je ogniti, a se je tako prestrašil, da ga je zadela kap. Ilonka Vardyss ni vedela, da je umrl Kroney, dokler ni dobila uradnega obvestila, da ji je Kroney zapustil 600.000 K. Dva pokojnikova brata pa sta skupno z ostalimi sorodniki vložila ugovor proti bratovi oporoki, češ, da ni veljavna. Sodišče je o stvari razpravljalo, zaslišalo je omenjeni prič ter dognalo, da je bil Kroney pri zdravi pameti. Oporoka je bila proglašena za veljavno. Ilonka Vardyss pa je bila tako veledušna, da je tretjino dedovanega imetja prostovoljno prepustila bratoma pokojnega svojega dobrotnika.

Roparski poglavar general. Roparski poglavar Beaš Ludt v Perziji je prestopil v vladno stranko, ki mu je zato podarila veliko denarja, ga imenovala za generala in mu poverila poveljstvo v provinci Karasdu. General Beaš Ludt je pa zdaj proglasil svojo neodvisnost in dela z vsemi močmi na to, da se zopet namesti v Perziji odstavljeno šah.

Proces proti rusinskim dijakom v Lvovu. Po štirih mesecih je bil končan dne 21. t. m. v Lvovu proces proti 101 obtoženim rusinskim dijakom zaradi znanih izgrediv na Lvovski univerzi. Začel se je proces dne 14. februarja t. l. ter je po številu obtoženih dosedaj največji v celi Evropi. Vsi dijaki so bili obtoženi javnega nasilstva zaradi znanih izgrediv v juliju lanskega leta na Lvovski univerzi, ki so zaključili s tragično smrtjo mladega rusinskega dijaka Adama Koczka. Ti dogodki so bili samo epizoda iz borbe rusinske mladine za samostojno rusinsko univerzo, ki traja že celih sedem let. Državni pravdnik je po končani razpravi predlagal kazen za vse obtožence kot jo predlaga obtožnica. Obtožnica pa obtežuje dijake težke telesne poškodbe in zločina javnega nasilstva po § 87. k. z., in prestopka upora po § 305. k. z. Predsednik senata je po govoru državnega pravdnika in zagovornikov izjavil, da se razglasi razsodba dne 28. t. m. dopoldne.

Grozni orkan v veroneški guberniji. Iz Veroneša v Rusiji javljajo, da je v jugozapadnih delih tamošnje gubernije besnil več dni grozen orkan, ki je opustošil cele okraje. Vsa žetev je uničena. Vihar je ruval iz zemlje največje drevje, hiše so porušene, komunikacijske zveze pretrgane. Ponesrečilo se je tudi mnogo ljudi. Nekega pastirja je vihar dvignil v zrak in ga potem vrgel na zemljo, da je bil na mestu mrtev.

Stolp za aviatike. Prvi stolp za aviatike zgradijo blizu Carlarsa, na mestu, kjer se je meseca julija pred dvema leti dvignil v zrak Bleriot, da preleti Canal la Manche. S postavljanjem temeljnih zidov stolpa so že pričeli na vežbališču »Les Baraques«. Stolp bo visok 150 metrov in bo imel v premeru 5 metrov. Stolp bo služil v to, da bo signalni stolp za aviatike, ki bodo leteli preko kanala. Ta stolp bo videti iz velike daljave z višine 600 metrov.

Zrakoplov »Parseval V.« eksplodiral. Nemški zrakoplov »Parseval V.« je priplul v nedeljo ob 7. uri zvečer iz Argushausna v Hannoverisch-München ter se srečno spustil na tla, nakar so ga spravili v zrako-

Zahtevajte in kupujte pri
vseh trgovcih slovenske

Ciril in Metodove vžigalice

ki so priznane
:: najbolje ::

Glavna zaloga pri tvrdki IVAN PERDAN v LJUBLJANI

plovno lopo. V ponedeljek dopoldne bi moral nadaljevati svoj polet s potniki. Številno občinstvo je prisostvovalo pripravam za polet. Nenadoma pa je nastala vsled neznanega vzroka grozna eksplozija, ki ni uničila le zrakoplovov ovoj, temveč je tudi poškodovala ostale dele zrakoplova, zlasti pa motor, tako da o rekonstrukciji tega zrakoplova skoro govora biti ne more. Od oseb, ki so bili v bližini zrakoplova, večinoma monterji, jih je bilo dvanajst ranjenih, med njimi trije smrtno nevarno. Občinstva se je polastilo grozno razburjenje, ljudje so bežali v divji paniki na vse strani v strahu, da se še kaj ne zgodi. Katastrofa bi bila pa še veliko večja, ako bi se eksplozija ne zgodila na prostem, temveč v zrakoplovni lopi. Domneva se, da je eksplozija nastala, ker je nekdo zagnal proč gorečo smodko ali cigareto, ki je še tlela, ko so zrakoplov privlekli iz lope. Tako se je bržkone vnel politični bencin in končno plin v balonu. Ranjence so prepeljali v bolnišnico.

Italijanski kralj plezal po lestvi v cerkev. Iz Rima poročajo: Kralj Viktor Emanuel je prišel pred kratkim civilno oblečen v spremstvu treh oseb v Palombaro, da bi obiskal cerkev San Giovanni in Argentela, ki slovi zaradi svojih umetnin in arhitekture. Ko je prišel kralj pred cerkev, jo je našel zaprto. Naprosil je nekega viničarja, ki je prišel mimo, naj mu prinese lestvo, da bi splezal skozi okno v cerkev. Viničar je želji ustregel in kralj je res splezal v cerkev skozi odprto okno. Ko si je ogledal notranjost cerkve in jo fotografiral, je odšel iz cerkve po istem potu, kot je prišel vanjo. Viničar, ki je čakal pri lestvi, je končno kralja spoznal ter ga vprašal: »Ali je gospod mogoče Njegovo Veličanstvo kralj?« Kralj mu je smehljaje pritrtil ter mu stisnil zlat v roko. Nato se je vrnil s svojimi spremljevalci v avtomobilu v Rim.

Loterijske številke.

Praga, 21. junija:	80	39	50	5	37
Dunaj, 24. junija:	24	83	44	41	32
Gradec, 24. junija:	6	39	59	1	60

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, postaja Straža-Toplice na dolnji železnici.

Toplice z indiferentnimi snovmi z 38° C, zdravljenje s pitjem in kopelmi. Posebno učinkujejo pri protinu in skrnini, ischias, neuralgiji, kožnih in ženskih boleznih. Veliki kopalni bazeni, ločene kopeli in močvirnate kopeli. Zložno urejene sobe za tujce, igralne in družabne sobe. Zdravo podnebje. Dobro pogozdena okolica. Dobra in poceni restavracija. — Sezona od 1. majnika do 1. oktobra. Prospekti in pojasnila brezplačno pri upravi kopalnišča.

Lovske puške

vseh sestav, priznane delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporočila

Prva borovska orožarska družba Peter Wernig, družba z omeji. zavezo: v Borovljah na Koroškem. Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

Jožef Božič v Celovcu

Beljaška cesta štev. 14

trgovec z mešanim blagom

kupuje in prodaja vsakovrstne deželne pridelke,

kakor žita, maslo, sir, jajca, mleko itd. Zlasti priporoča

patentirano olje za večno luč in oglje za kadilnice

vsakovrstno kadilo, francoski in navadni stenj, voščene in druge cerkvene sveče itd.

Lekarnarja A. Thierry-ja balzam.

Edino pristen z zeleno redovnico kot varstveno znamko.

Postavno zavarovano.

Vsaka ponaredba in razprodaja drugih balzamo z znamko, ki lahko moti, se bo sodnijskim potom zasledovalo in kaznovalo. — Nedosegljivo zdravilno sredstvo proti vsem boleznim dihal, pri kašlju, zasliženju, hripavosti, olajša katár, prsne in pljučne bolezni, posebno dobro sredstvo pri influenci, želodčnim boleznim, vnetju jeter in slezene, netečnosti, slabi prebavi, zapeki, proti zobobolu in ustnim boleznim, trganju v udih, opeklinami, prisuhi itd. 12/2 ali 6/1 ali 1 velika specialna steklenica 5 kron.

Lekarnarja A. Thierry-ja edino pristno centifolijsko mazilo

zanesljivo in sigurno učinkuje proti ranam, tvorom, ranitvam, vnetjem, uljesom, odstrani vse tuje reči iz telesa in pripravi marsikatero bolešno operacijo. Zdravilno sredstvo proti še tako starim ranam itd. 2 lončka staneta K 3.60.

Izdovatelj: Adolf THIERRY, lekarna PRI ANGELO VARIHU v Pregradi pri Rogatecu.

Dobiva se skoro po vseh lekarnah. Na debelo v medicinaldrogerijah

1000 družin se oblači iz SPY-ja! s tkalnimi izdelki

Pošiljatev za poskušnjo po po-uzetju:

23 metrov zihenkanafasa »Rekordia«, rdeče ali modro prižastega, K 10.60. 23 metrov belega platna za srajce »Iris« samo K 11.—.

Vzorce brokata, damasta, oksforda in apartnega modnega blaga razpošilja radevolje zastoj

Starek & Machaně

Spy št. 59, Češko.

Zaradi bodočega novozidanja :: hiše je krojno blago po :: **znižanih cenah** naprodaj.

Za prekupce posebne cene.

Z velespoštovanjem

ANTON RENKO, Celovec, vogel Novi trg in Kramerjeve ulice.

Zaloga sukna, platna, modnega in manufakturnega blaga.

Franc Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg 22 in 23.

Manufakturna veletrgovina. Narodno podjetje.

Hajvečja zaloga preprog. Popolne opreme za neveste.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikovaška cesta št. 5

se priporoča

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi za konje.

Za zabavo služi kegljišče, pozimi zakurjeno.

Poleti sedi na senčnatem vrtu.

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Lastnik: IVAN MILLONIG.

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 5.000.000.

Rezervni fond čez K 600.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicije. Eskompt in incasso menic Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za komad. Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.